

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Festo Pentecostes, Lect. 4. bipartita. Apparuerunt illis dispartitæ linguæ tanquam ignis, seditque super singulos eorum. 1. pars declarat quomodo Spiritus S apparuerit in tribus olim symbolis, in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

omnes terminos terræ, & illuminare sedentes in te-
nebris & umbra mortis: suscitavit nos igitur per vo-
cem virtutis tuæ a somno peccati, a torpido lan-
guore desidiæ & vivificavit ac illuminavit nos Spi-
ritu vitæ, efficit ut non ultra obdormiamus in
morte, sed à vita præsentis gratiæ pertingamus ad
vitam æternæ gloriæ.

con. 2. p.
estival.
& alijs.

IN FESTO PENTECOSTES.

LEGT. 4.
tripart.
PAR. I.
De q. a-
vitione S.
Spir. in
nuba, ce-
lumba,
& igne.

Apparuit illi dispersa lingua, tamquam ignis.
Act. c. i.

Spiritus sanctus cum variis habeat in mentibus res se nolle ponere. Iuravit id carnalis homo, hominum operationes, variis etiam symbolis & adeo sublimiter columba evolavit, ut visum et totet illas significare in S. Scripturis. Hinc eius gra-
tia modò significatur nomine aquæ, quia purificat ad cor. & cum lachrymis scilicet Confessio-
& lavat, sumque extinguit concupiscentiæ, in a-
rit. Ille videns eius compunctionem ad omnia pa-
nima febricitante: modò nomine toris, quia irri-
gat & fovendat animam, ut fructum bonorum o-
perum producat, modò nomine lucis, quia dissipat
caliginem mentis: modò nomine venti, quia im-
petum rediret. Post aliquod igitur tempus pœnit
pellit vehementer hominem: modò nomine ignis,
tentia impensam in eadem specie columbæ Spi-
ritu-
quia accendit animum & inflammatur. Tribus au-
tus reverfus est, & paulatim appropinquans pœnit
temp potissimum sub symbolis in novo Testamento
apparuisse legitur, in quibus apparitionibus specia-
lis eius approbatio designatur.

1. Appa-
ruit in
specie co-
lumbæ.
Matth. 3.

Primò apparuit in specie Columbæ in baptis-
mo Christi. Columba autem ob candorem symbo-
lum est puritatis, & ob simplicitatem symbolum mundum ubi pes eius quæseret (terra enim luto,
est mansuetudinis: sicque significatur puritas & fecibus, cadaveribus erat conspurcata) in arcem
mansuetudo Christi Domini, puritas quoque quam reverfa est; idque significabat Spiritum sanctum
producturus erat in his qui post ipsum baptizandi non requiescere in conscientia cada verosa & luto-
erant, & columbina simplicitas quam debebant i-
mitari. Et cum columba pro cantu habeat gemitum, significabatur quoque effectus quem Spiritus
sanctus producit in baptizatis, de quo dicit Apo-
stolus: Quod post hoc pro nobis gemitibus inenarrabi-
bus, hoc est, postulare nos facit, & gemitus pius,
ad Deum dirigere, instar columbæ. Sic columba
intra suam plenissimam, quia iuxta rivulos sacra-
mentorum commemorantur, & ibi se dealbant quasi
solum Christo, sed etiam alijs sanctis in specie co-
lumbæ apparuisse frequenter legimus. Sic P. Gre-
gorio ad altare visa fuit columba ad stare, quam
se vidisse testatur Ioannes Diaconus in eius vita.
Sic & S. Remigio columba de celo detulit vas sacri
Christi. Similiter & Coniberto sacrificanti
apparuit ad altare columba, & sacrificio peracto
volitans deduxit eum ad locum ubi S. Virgile cor-
pus sepultum erat Colonia. Sic verò Spiritus san-
ctus elegit, columbam, ut dixerit Hugo Cardin.
Foras si permissus fuisset diabolus, ad Evam in
specie columbæ venire voluisset, sed hoc vas sibi
Spiritus sanctus reservavit: quia profectò dignum
non erat ut Spiritus malignus illam formam homini
odiosam faceret, in qua postea Spiritus sanctus appa-
rere debebat.

2. Appa-
ruit in
specie nu-
bis
Spir. ex
causis
Matth. 7-
11

Secundò Spiritus S. apparuit instar nubis respicē-
dentis, & hoc fuit in Christi transfiguratione appa-
ruit enim ibi Pater in voce. Filius in gloriosa carne,
Spir. S. in lucida nube. Per hoc symbolum signifi-
catur quod Spiritus S. instar nubis generat abun-
dantem pluviam gratiæ & doctrinæ celestis, ad
irrigandam & fovendandam aridam terram no-
stram. Unde id significabat nubes illa levis super
quam Dominus dicitur ascendisse, ut ingrederetur
Egyptum. Significabat enim abundantem gratiā
Spiritus sanctus cum doctrina celestis, quam Chri-
stus in Egyptum intulit, in hunc mundum. Quo-
circa, ut alibi diximus, post istam pluviam Spiritus
sancti, Ecclesia peperit tot Martyrum rosas, tot
Gontel-

3. Appa-
ruit in
specie
Spir. ex
causis
Matth. 7-
11

Admirabile est quod refertur ab auctoribus fide-
dignis. Qui dam Christianus deperibat & ambie-

Admirabile est quod refertur ab auctoribus fide-
dignis. Qui dam Christianus deperibat & ambie-

Admirabile est quod refertur ab auctoribus fide-
dignis. Qui dam Christianus deperibat & ambie-

2. Appa-
ruit in
specie nu-
bis
Spir. ex
causis
Matth. 7-
11

Confessorum violas, rot Virginum lilia, tot Religiosorum millia, tot animas sanctas tamquam flores & gemmas veranantes, ita vt impletum fuerit illud: *Lactabitur deserta, & exultabit solitudo, gemmas gemmabit secur liliuum.* Gloria Libani data est ei, & decor Carmeli; Quae erat arida & siccitas, erit in fontea aquarum. Quia scilicet irigabitur profusissime pluuia voluntaria quam *segregauit Deus habitantibus ius; illa autem pluuia a Spiritu S. tamquam nube profluit.*

Isai. 35.

Psal. 67.

Psal. 98.

Deut. 33.

Psal. 67.

Isai. 60.

Apostoli

praeceam

de nubis

volantibus.

Hac est nube generalis, quae produxit & impleuit imbre salutaris nube illas particulas, quae sunt ad Orientem & Occidentem, ad Meridiem & Septentrionem, velocissimo cursu, ita vt nullus potuerit eas impedire vel retardare; fueruntque velut curus regalis Dei, quo per orbem ferebatur gloriosè, sicut dicitur: *Ponit nubem a seculum tuum.* Et, *Magnificencia eius discurrunt nubes.* Hac nube particulae fuerunt Apostoli, a Spiritu sancto impulsis & impleri, vt imbrem ferrent saecundum per vnicum orbem, simulque vt gloriam Dei circumferrent quauersum. De his: *Eccc dabit voci suae vocem virtutis: ante gloriam deo super Israel, magnificentia eius virtus eius in nubibus.* Item, *Qui sunt isti qui vt nubes volant, & quasi columbae ad fenestras suas?* Apostoli discurrebant ad conuersionem populorum instar nubium volabant, modò in hanc, modò in illam regionem prout spiritus impulsus dirigebat & voluntas gubernantis erantque nubes saecundae & lucidae, pluentes verbis, coruscantes miraculis, ad celum volantes elevatione mentis. De terra ex humilitatis humo & de mari huius saeculi eleuatae in sublime per gratiam Dei coelestes efficiebantur, fulminaque & fulgorem Evangelicae praedicationis maxima efficaciam emittebant, quo terrenas mentes percellabant, evertabant, conuertebant. Columbis quoque comparabantur, quae citillimè volant dum nidum repetunt, & ad columbarij fenestras redeunt cum pullis suis. Sic & Apostoli cum discipulis & filiis suis spiritualibus ad volabant ad fenestras columbarij, hoc est, ad ingressum Ecclesiae, per fidem eos adducebant velocissimè.

Altera quoque ratio cur in nube tamquam simbolo sibi ipso Spiritus sanctus apparuerit, afferri potest, quia per nubem significare voluit protectionem quam habet suorum. Sicut enim columbae deduxit & protegit Hebraeos de die, vt securè in terram promissionis peruenirent: ita Spiritus sanctus deducit Christianos in terram promissionem aeternae beatitudinis, eos contra aetum & ardorem concupiscentiae protegens & obumbrans, eis securum iter praemonstrans, nec deserens donec intro duxerit.

Tertio apparuit Spiritus sanctus in die Pentecostes in specie ignis, & hoc convenientissimè factum paruit in fuisse, multis potest rationibus declarari.

Prima ratio est, quia ignis solet esse symbolum

diuinitatis. Vnde & in veteri Testamento per ignem crebro Deus gloriam suam manifestasse legitur, vt propterea dicit Moyses: *Ignis consumens lymbolam Dominus Deus tuus.* Moyses enim dum vidit curam in Horeb, vidit in tubo ardente & flammante. Item dum vidit in monte Sinai: *Erat species gloria Domini, quasi ignis ardens in vertice montis.* Sic Isaac latus Dux fuit Deus in columna ignis. Vidit quoque eum Daniel, & dicit: *Thronus eius flamma ignis, rota eius ignis accensus, flumens igneus rapidus, que egrediebatur à facie eius.* Per hunc fluum re- cte dicitur designari Spiritum sanctum, qui à Patre procedit non vt genitus, nec vt filius, sed vt impulsus, & vt fluius: & quidem igneus fluius, quia procedit vt amor, & amor ignis est; & quia ad nos egreditur, vt flumen quod in Apocalypsi draco vir- sus est mittere post mulierem penitus absoibeat & exsiccet. Hinc etiam factum est, vt multae nationes ignem coluerint instar Numinis, diuinosque decreuerint honores: Et quia dixerunt illum è Caelo lapsum, perpetuo conseruandum duxerunt. Sic Chaldaei ignem colebant, idque ex Genesi deducunt Hebraei, & post illos S. Hieronymus. Ibi enim dicitur quod Deus Abrahamum eduxit de Syria Chaldaeorum, vt Hebraicè ignem significat, & id- èd traditio Hebraeorum est, quod de igne eductus fuit Abraham miraculosè, quodque in ignem fue- rit iniectus, quia illum colere noluerit. Quapropter sic legitur: *Deus qui eduxisti Abraham de igne.* Sed sine hoc verum sit, sine non, ex eo saltem colligitur, quod ignem coluerint Chaldaei, & alij gentes, quod impio ritu traducerent filios suos per ignem, quasi ab eo conlecrarentur, tamquam à Numine. Vnde reprehenditur Rex Achaz his verbis: *Lustrauit filios suos in igne, iuxta ritum gentium.* Et, *Intra per & filium suum coniecit, auit transferens per ignem secundum idola Gentium.* Aegyptij quoque & Persae ignem coluerunt vt Deum, & propterea voluerunt citillimè volant dum nidum repetunt, & ad columbarij fenestras redeunt cum pullis suis. Sic & Apostoli cum discipulis & filiis suis spiritualibus ad volabant ad fenestras columbarij, hoc est, ad ingressum Ecclesiae, per fidem eos adducebant velocissimè.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

1. Quia ignis est lymbola diuinitatis, Deus, 4. Exod. 3. & 24. Dan. 9.

Apoc. 12.

Ignis pro Numine habitus.

Gen. 11.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

2. Efl. 9.

2. Par. 28.

4. Reg. 16.

Nataq; de flamma corpora nulla vides. Inve igitur Virgo est, que emina nulla remittit. Nec capis, & comites virginatatu amat. Itaque ignis licet diuinitatem non habeat, tamen diuinitati aptum est lymbolum, perfectione Yyy a & attit.

& attributa diuina representans; potentiam, sapientiam, bonitatem, iustitiam, puritatem, aeternitatem, sublimitatem, lucem, incomprehensibilitatem.

apparentibus linguis igneis, in die facta sunt corda flammantia, quia dum Deum in ignis visione uiderunt, in eis inuenerunt per amorem arserunt, ait S. Gregor. homil. 30. In Euangel. Itaque ignis designat gratiam & charitatem Spiritus sancti, quia illa in istar ignis mentes purificat, illuminat, accendit, ad caelestia eleuat, & corda ante dura erigunt, liquefacit, & in Deum effluere facit. Sicut gratia & charitate quam diffundit Spiritus S. in corda nostra, nullum opus nostrum potest esse meritorium, nulla actio, nullum obsequium, nullum sacrificium Deo potest esse gratum.

In igne Dei potentia repraesentatur.

1. In eo significatur Dei potentia, quod ignis sit summa efficaciam, ut dura quaelibet emolliat, & liquefaciat, vel confringat, & in cineres conuertat: Sic Dei potentia quaedam emolliat, quaedam confringit.

Dei sapientia.

2. In eo significatur Dei sapientia, quod ignis lucidissimus sit, lucem suam late diffundens, ut tenebras dissipet, in caligine lucem se praebens, & delectans, sic & Dei sapientia Beatos illuminat & delectat, nobis quoque in tenebris affulget, ut caliginem ignorantiae nostrae dissipet.

Dei bonitas & amor.

3. In eo significatur Dei bonitas & amor, quia inter caetera elementa ignis maxime nititur se omnibus rebus communicare, suamque vim, formam, splendorem illis imprimere, & sibi assimilare: ita diuina bonitas in omnia se diffundit, conaturque hominem sibi similem facere, suae claritatis & gloriae participem reddere.

Dei iustitia.

4. In eo significatur Dei iustitia, quod ignis terribilis sit, & formidandus, & de vastans quasi zelotiz suae id quod sibi contrarium est, ut patet in incendijs & fulminibus. Simulque iustitia & misericordia Dei in hoc designatur, quod quaedam ignis obdurat, quaedam resoluat, & liquefacit: sic Deus cuius nulli misereatur, quod uoluit durare.

Dei puritas.

5. In eo significatur Dei puritas, quod ignis sit sine mixture purissimus, simplicissimus, subtilissimus, ab omni alio se secretus, nec in eo quicquam est quod non sit ignis, habet quoque vim alia purificandi, ut patet auro, argento, & metallis. Et quia ignis nunquam est otiosus, sed uiuidus semper & actiuus, ideo Dei etiam actiuitatem designat: quia sicut semper Deus est, ita semper agit: & ab aeterno non desinit ei actio ad intra suae immansens.

Dei sublimitas & eminentia.

Denique, in eo quod ignis semper sursum in sublimem tendat quasi caelestis foret naturae, nec pariter se contrectat, sed exurat contrectantes se & sit inaccessibilis significatur Dei sublimitas & eminentia, luxque incomprehensa. *Habitu enim lucem inaccessibilem*, inquit Apostolus, & qui uolunt eum comprehendere ac mysteria eius, seculum adurunt & si bi nocent. Ob haec igitur omnia dixit testis Heraclitus, Deum esse ignem intelligibilem, ab hoc igne immenso tamquam scintille innumeratae exsiliunt Angeli & homines, caeteraque creaturae.

PARS II.

Cur in igne, & ignis linguae apparet: Ignis designat gratiam.

Secunda ratio Principalis, cur Spiritus S. in ignis specie apparuerit, est: quia specialiter ignis significat gratiam & effectum Spiritus sancti, ardoremque charitatis, quem producit in fidelium cordibus, dum ad eos uenit. Exterius igitur exhibuit in imagine, quod interius operabatur in mente: apud Ezechielem Prophetam in figura legimus, vidisse uiram lineis indutum cui caelitus dicebat: *Ingressus in medio rotarum: us sunt subter* Ezech. 10. *Chebur.*

Leuit. 6.

Nullum enim sacrificium sine igne

Gen. 4.

Iudicij.

Num. 16.

3. Reg. 18.

Ent. 10.

Ezech. 10.

Cherubim, & imple manum tuam prunis ignis, & videndum mysteria, & ad prophetandum. Hæc re-

Jerem. 1.

essendo super civitatem. Christus vi per antonomas-
nam est, de quo dicitur: *Famina ei cum dabit viri-*
Indumentum eius lineum facta est humanitas, que
multa subie tormenta, sicut & linum, ut ad telam
candidam perducatur, multis prius modis atteri-
tur. Pro his ergo laboribus & doloribus dicit ei Pa-
ter: *ingredere in medio rotarum.* Quasi dicit: *Ascen-*
de a terra in cœlum, & sedem pone in medio orbi-
um cœlestium, & quia scio te ignem velle mittere
in regionem vnde venis: *impe manum tuam pru-*
nis, & effunde super civitatem. Ecce id ipse, cuius
iuxta Prophetam, *ignis est in Sion, & cœminis in Je-*
rusalem. Hic est magis consilij Angelus, qui im-
plevit thuribulum de igne altaris (quomodo loqui-
tur S. Iohannes), & in terram misit. Hic est ignis zeli
& charitatis, qui non reperitur in terra nisi mittatur
de cœlo, non reperitur in thuribulo aut in altari
cordis nostri, nisi veniat de thuribulo & altari cœ-
lesti & divino. Hunc participarunt hodie discipuli
in Jerusalem, participarunt & fideles quotidie in toto
orbe, tanquam in Sion.

Isai. 31.

Apoc. 8.

Levit. 6.

Nullum enim sacrificium sine igne.

Gen. 4.

Judic. 3.

Nam. 16.

Reg. 18.

1. Reg. 12.

Jerem. 20.

Ezechiel.

1. Reg. 10.

ferre ipse.
Sic denique Elias consecratus fuisse censetur Pro-
pheta per ignem, quando quidem de eo dicitur:
Surrexit Elias quasi ignis, & verbum eius quasi fa-
cula ardebat. Quali dicitur: *Elias accensus erat*
zelo honoris divini in corde quasi igne, sicque ap-
paruit & exstiterit in medio populi quasi fax ar-
dens & incendens auditores: quia verbum oris
ipius ex corde igneo promanabat, & obediens
accendebat duomo, inobediens autem igne cœ-
lesti consumebatur. Item enim de cœlo sepius fe-
cit descendere in vindictam impiorum; & quia ze-
lo igneo ardebat, in cœlum fuit sublarus curru
igneo. Imò tradit S. Epiphanius in Vitis Prophe-
taram, in vita Eliæ & Dorothæus in Synopsi iam ab-
incunabulis per flammam fuisse evertitum, in fi-
gnum ardentis eloquij; non quod verè flamma fue-
rit enutritus, sed quod illa iam beret vultum & os
eius, in illudque videretur ingredi loco lactis, il-
lumque cibare. Audi Dorothæum: *Cum nasciturus*
esset Elias, pater eius vidit illum ab Angelo albican-
tibus salutaris, & in igne tanquam fascis in volui, &
flamma ignis velut cibo ali. Et Ierusalem profectus
ram istam indicavit, diciturque est illi ex oraculo ne
rimaret, fore enim tu puer natus in luce habita-
ret, & qua dicitur firmam sententiam habere, in-
dicaretur in gladio & igne.

Ecc. 44.

4. Reg. 1.

Itaque Ap. 11. & 13. in ritu sancto in specie i-
gnis apparere fuerunt in auctoritati, quia mitteban-
tur in ista Eliæ ad corda fidelium ignito eloquio
succedenda, mittebantur in ista Cherubimorum
in orbem vnde sum promouendum currum glo-
riæ Dei, & magnificentiam eius declarandam: *Vbi*
erat impetus Spiritus, illico gradiebantur. Mitteban-
tur in ista: *Terminæ enim igne sermonis Dei in*
medullis exaltuante, & foris se prodente. Mitteban-
tur in ista: *Terminæ prunis ardentibus de altari divino*
de sumptis bene purgati, & igniti labijs. Mitteban-
tur in ista: *Moyse à Christo* (qui apparuerat in rubo
curus, rubo ardente chantatis) *cum virga virtutis,*
hoc est, cum potestate miraculorum, & cum lege
igneæ, quam toto debebant orbe circumferre zelo
ardentissimo. Sicut ergo lex vetus data fuerat Moyse
cum igne, fumo, tonitru, fulgure, multo magis lex
novæ danda fuit hodie per ignem Ap. 11. & 13. spiri-
tu facta. Ignis ille antiquus, typus erat huius-
modi: tonitru antiquum typus soni vehementis, ful-
mina & fulgura, typus miraculorum & concionum
per Ap. 11. & 13. coruscantium, fumus erat typus
penitentiarum Iudeorum & Gentium. Sic idem Deus in
vetere lege strenda & promulganda, cognoscitur
per ignem.

Sic *Moyse* Prophetam constituit apparetis ei in
flamma rubi ardentis, & inde misit eum ad eruen-
dum populum de captivitate *Ægypti*, dans pote-
statem ut ignem fulmina, fulgura possit de suum
de cœlo excitare ad terrorem *Pharaonis & Ægy-*
ptiorum, deditque postea columnam ignis viæ du-
cem in terrata promissionis.
Sic *Jeremias* factus se quodam igne cœlesti con-
secratus & eruditum, ad prophetandum, dum di-
cit: *De excelso in signum in ossibus meis, & eruditus*
me. Quamvis enim hoc dicat in persona *Ierusalem*,
deleto populo tamen etiam dicitur id ipsum rectè potest
quandoquidem ipsi dixerit Dominus: *Nunquid*
non verba mea quasi ignis? Verba Domini & pro-
pheta erat ei commissa in ista ignis ad illuminan-
dum & accendendum pios, ad conterendum &
consumendum impios. Vnde de sermone Domini
dicit: *Factus est in corde meo quasi ignis excelsus, &*
claususque in ossibus meis, & defecit, ferrum non susti-
neris.

Sic dum *Ezechiel* consecratus est Propheta, o-
stensus est ei currus gloriæ Dei coruscans & igne-
us, viditque Cherubinos stipatores gloriæ huius
currus, & aspectus eorum quasi carbonum ignis ar-
dentium & quasi aspectus lampadarum. In hac ergo
visione facta est super eum manus Domini, hoc est,
potentia & efficacia, sive impulsus & virtus præpo-
situs Spiritus Domini, cum elevans & roborans ad
prophetandum.

Non ergo iam possumus dicere quod in appari-
tione Domini facta Eliæ dicitur. Cum enim esset
in monte *Oseeb*, & iuberetur stare coram Domino:
ecce Spiritus sive ventus grandis & fortis contes-
rens petras ante Dominum, & subvertens montes;

1. Reg. 17.

Ex. 17.

Et non in Spiritu Domini. Deinde ecce post Spiritum commotio, quasi horribilis terre trepidatio, *Et non in commotione Domini.* Vltimus post commotionem ecce ignis, *Et non igne Domini.* Denique ecce post ignem sibilus auræ tenuis, & ibi Dominus. Vnde operuit vultum Elias, & egressus stetit in ostio spelunca, & vox ad eum. *Quid hic agis Elias?* Nempe hic modestè corripitur Elias perturbatus, zelo vindictæ æstuans, opransque vultu Iesabælem cum suis perderet, corripitur, inquam, per sibilum auræ lenis. Apparet ergo ei Spiritus sanctus non in vento vehementi, sed leni, ut nimium zelum & nimiam indignationem leniret, eique spiritum patientiæ & mansuetudinis inderet. Quasi diceret ei Dominus. dum offert illius ventrum validissimum, terræ motum, ignem, tria, certe violentissime: Mihi omnia elementa famulantur, ô Elias, & praesto sunt vultu Iesabælem illicò dispendere possim; at volo vultu elementa & longanimitate, quam tibi per spiritum lenem significo, vulteam imiteris; rigor ille extremus non secundum vultum est providentiæ meæ modum. Ideo ait ad singula: *Non in eo Dominus.* Audi I. cænam de bac t. l. 4. contra heres. cap. 17. *Docebat prophetam turbator & concitator ad vindictam, agere mitis: Et Domini adventus significabatur post legem mitis, Et tranquillus, Et regni Christi mitis, Et pacifica requies.*

In die porro Pentecostes, ecce repente de caelo sonus grandis, *Et ibi Dominus:* ecce spiritus vehementis, *Et ibi Dominus:* ecce concaculi Apostolici concullio & repletio, *Et ibi Dominus:* ecce ignis dispersus velut in linguas, *Et ibi Dominus.* Sonus ille symbolum erat sonitus Evangelij, qui totum orbem debet pervadere per prædicationem Apostolorum accepto Spiritu sancto: *In omnem terram exiit sonus eorum, Et in fines orbis terra verba eorum.* Simul etiam sonus ille excitabat animos fidei, huius ad devotè excipiendum adventantem Spiritum, & Iudæos per vibem spaisos ad accutendum ad concaculum, in quod ille sonus ferebatur, sicut tonitruum cum fulmine quandoque fertur in certam domum. Ventus vehemens repræsentabat efficaciam & vehementem impellum Spiritus sancti, qui Apostolos validos reddebat & efficaces ad invadendum cum impetu totum orbem, & Christo subjugandum. Sic quoties Sampson aliquod opus heroicæ & supernaturalis fortitudinis erat acturus, dicebat: *igitur in eum Spiritus Domini, quasi ad id eum excitans, elevans, roborans.* Lingua ignea significabant Apostolicas linguas cælesti igne imbuentias, ita ut ignito eloquio potentes fierent ad frigidâ corda inflammanda, imò & ad saxea corda conterenda sic ut illis conveniret illud: *Numquid non verba mea quasi ignis ardens, Et quasi malleus conterens petras, dicit Dominus? Item & illud Elias: Surrexit quasi ignis, Et verbum eius quasi facula ardebat, Et crebat.* Patuit id in Petro, qui surrexit in die Pentecostes quasi ignis, & omnes auditores in-

flammauit. Sic & toto orbe ignitum eloquium Domini circumtulit. Apostoli, quasi *ignis potentes acuti, Et carbones desolatorios,* ad corda inimicorum Christi inflammanda, odium eorum in amorem convertentes. Sic dicit S. Gregorius Hom. 30. in Evang. *In linguas igneus apparuit Spiritus, qui omnes quos repleverit, ardentem pariter facit, loquentes Linguas igneus Doctores inveniunt, quia dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant.* Nam *Et oratio est sermo Doctores, si præbere non valeat incensum amoris.* Hoc doctrina incendium ab ipso veritate ore conceperant, qui dicebant: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur in via, Et aperiret Scripturas?* Iosuper per linguas igneas, quæ dispersit infuderunt vertici Apostolorum singulorum, acceperunt donum linguarum, ut possent progredi ad omnes gentes: sicque multiplices linguas igneas significabant multiplices gentium linguas, quarum cogitationem & habitacionem eis Spiritus sanctus indicat. Numerantur autem a plebisque primæ lingue triginta, tot enim in divisione linguarum in fabrica turris Babel eisdem familiis ex Noë progenitis inditas celesent. Alij putant fuisse tantum familias 35, & consequenter tot linguas: sed ex illis multa alie postmodum sunt ortæ & adinventæ. Imò capitula Iudicæ resstantur in vna tantum valle Indiæ Occidentalis septingentas numerati linguas, & quamlibet vibem sapere habere propriam linguam, ne ab incolis vicinæ vibus, cum quibus hospitium tem exerceat, intelligatur, neve cum hostibus, vel in lingua communiceat. Certum interim est, primarias linguas tunc inter gentes ad quas mittebantur Apostoli, videntur eis fuisse inditas, cum fidei deberent esse Doctores in qualibet gente. Vnde S. Augustinus in Plal. 54. *Deus datus est linguas in fabrica turris Babel, ne se intelligendo perniciosam facerent vnitatem.* Per superbos homines diuisa sunt linguas, per humiles Apostolos congregatae sunt linguas. Spiritus sanctus dispersit linguas, Spiritus sanctus congregavit linguas. Quando enim Spiritus sanctus venit super discipulos, omnium linguas locuti sunt, ab omnibus intellecti sunt, lingua dispersa in unum sunt congregata. Gentiles diuisas habent linguas, si volumus vnitatem linguarum carnis vna est lingua in fine cordis. Itaque Apostoli linguas omnium gentium locuti sunt, quia per linguas constat sociatio generis humani, sicq; oportebat per linguas omnium gentium significari societatem istam filiorum Dei, & membrorum Christi futuri in omnibus gentibus.

Quidam existimant, Apostolos vnica solum lingua locutos, propria scilicet Syrohebræa, sed à varijs variarum linguarum gentibus fuisse intellectos; sicut de S. Vincentio Ferrerio legitur quod Hispanice concionans, ab Italis, Galis, Flandris, Anglicis intelligebatur. Ita cenet S. Cyrilianus serm. de Spiritu sancto Aiaror, Occidentium, Cathufianus. Sed verus est Apostolos & quoscunq; in concaculo

Psal. 119.

Differre ra, doni linguarum

Gen. II.

Vna, an varia lingua Apostoli locuti.

Psal. 18.

Ventus vehemens est efficacia Spir. S.

Lingua ignea, ignitum eloquium Ier. 23.

Ecol. 48.

eulo presentes (etiam mulieres, præsertim Scipiam & Magdalenam) varijs linguis esse locutos non sinit, sed successivè. Hoc enim exprimitur, dum dicitur: *aperiunt loqui varijs linguis*, non solum unam quam varij intelligerent, alioquin miraculum hoc non tam loquentium quam audientium fuisset, non enim fuisset in Apostolis, sed in Iudeis audientibus; Deus autem dono linguarum voluit glorificare Apostolos. Vnde & Apostolus dicit: *Gratias ago Deo, quod omnium vestrum lingua loquor.* Et hæc est sententia communis SS. Patrum. Non negamus tamen subinde a postolos una lingua loquentes ab auditoribus diversæ lingue fuisse intellectos, id enim etiam concessum fuit Apostolicis Viris, sic de S. Xaverio habetur in processu Canonizationis: *Diversarum gentium inquis quas non didicerat, cum Evangelii causa eas a iher, ita eleganter loquebatur, ac sibi natus & educatus fuisset.* Et contigit non raro ut cum concionantem diversarum nationum homines sua quisque lingua plane & politè loquentè audierit: id quod proximo miraculo ab ea gente habitum nõ solum auxilio orationem Xaverii, sed multos etiam ad fidem convertit. Sic de S. Vincentio diximus, quod ab omnibus natione intelligeretur proprio loquens idiomate, adeoque ab Hispanis per Galliam in Belgium penetrans, convertit octo millia Saracenorum, viginti quinque millia Iudeorum, quadraginta millia publicorum peccatorum, plusquam centum millia aliorum peccatorum ad confessionem induxit. O ignea mens, ignea lingua *Vincensii & Xaverii*, gravi mare & abyssos, & reptilia qua in eis sunt, & adeo potens in peccatoribus inflammandis! O ignea mens, ignea lingua *S. Dominici* per ficulam ardentem matris in utero præsignificata! O ignea mens, lingua ignea *Francisci*, ad quem tamquam novum virum mundo consilium datum omnis lex properabat, ad flammam eius ex ore procedentem participandam! O ignea lingua *S. Antonii Paduani* que adhuc post mortem a *S. Bonaventura* inventa est integra post triginta annos! O ignea lingua *S. Bonaventura*, qui adeo Doctor Seraphicus dictus est, que anno 1434 annis post mortem 160. integra & quasi recens reperta est in eius translato, cum corde & capite etiam integro! Hi imitatores Apostolorum fuerunt in vita & doctrina, & ideo eandem cum ipsis flammam participarunt, a Spiritu sancto magis edocti quam ab hominibus! O quam valox est sermo sapientis, & ubi Deus Magister est, quam cito abicitur quod docetur, ait S. Leo scilicet de Pentec. *noxi ut tetigeris, mentem docet, solumque tergit.* Et docuisse, inquit S. Gregor. Hom. 30. in Evang. Patet in Apostolis, qui non fortis apparentibus linguis igneis, vis potere linguis loqui, sed etiam cognoverunt perfectissimè omnia mysteria fidei, omnia Magnalia Dei, docente Spiritu sancto.

Veni igitur Spiritus divine, illumina, accende, expurga, in sublimi erige corda nostra, ut sicut lucida que sunt tenebrosa, sicut audentia que sunt te-

pida & torpida, sicut pira que sunt immunda, sicut colubina que sunt terrena Tange & linguas nostras igne tuo, que influmata sunt ab igne gehennæ; expurga omne vitium, ut non loquamur nisi sancta: &c.

DOMINICA TRINITATIS.

Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum & Spiritus S. & hi tres unum sunt. 1. Ioan. 15.

Lect. 3. c. 1. p. 1.

Primum Fundamentum Fidei nostræ est, credere Deum esse. Hoc est quod Apostolus dicit au Hebræos: *Accedentem ad Deum, oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se, remunerator sit.* Deum autem esse non solum supernaturale lumen fidei, sed etiam naturalis ratio docet, nam ex creaturis potest homo usque ad Dei Creatoris notitiam pertingere, eo quo Cælum, Sol, Stellæ, Aër, Terra, Aqua, Elementa, & omnia mixta Deum esse clamant. Creatura visibilis scala quædam est, per quam ad Dei quamdam cognitionem conscendimus: quotque in particulari sunt creatura, tot sunt gradus huius scalæ. Ascendebat S. Augustinus per gradus huius scalæ, dum Soliloqu. cap. 31. dicit: *Circuibam omnia Domine querens te. Interrogavi terram, si esses Deus meus, & dixi quod non es omnia que in ea sunt, hoc mihi confessæ sunt. Ecce primus gradus quem debuit pertinuisse. Interrogavi mare & abyssos, & reptilia qua in eis sunt, & responderunt: Non sumus Deus tuus: quare super nos es. Ecce secundus gradus quem oportuit transilire. Interrogavi stabilem aerem, & inquit uniuersus aer cum omnibus incolis suis: Fallitur Anaximenes, non sum ego Deus tuus. Ecce tertius scalæ gradus, in quo necdum oportuit hæerere. Interrogavi Cælum, Solem, Lunam, & Stellæ. Neque nos sumus Deus tuus, inquiunt. Ecce quartus gradus, sed ultra oportet scandere. Et dixi omnibus his qui circumstant fores carnis mee. Dixisti de Deo meo quod vos non estis, dicite mihi aliquid de illo. Et clama verunt omnes voce magna, ipse factus nos. Ecce adiuvant ad ulteriorem ascensum, ut tandem perveniatur ad summam scalæ. Interrogavi deinde mundi molem: Dic mihi si tu es Deus meus, an non: Et respondi voce fortis, non sum ego: quem quæris in me ipse fecit me: supra me quæres, qui regis me, qui fecit me. Ecce summam scalæ, qua conscensa, invenitur is qui quæritur. Interrogatio itaque creaturarum, profunda est consideratio earum: Responsio creaturarum attestatio est ipsarum de Deo, quoniam omnia clamant, Deus nos fecit. Quod conforme est dicto Apostoli: *Invisibilia Dei per ea que facta sunt, intellecta conspiciuntur.* Antea dixerat Sapiens: *A magis adine speciei & creature cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* Sicut qui pectus prænobis, aut Palatum magnificum attentè intuetur,*

1. Fundamentum fidei, credere Deum esse.

Deum esse per visibiles creaturas cognoscere potest.

Rom. 16. Sap. 13.

MOX

(al. 119.)

Act. 2.

1. Cor. 14.

Diversi Sauti: i guntum eloquium habentes:

Diversi Sauti: i guntum eloquium habentes:

en. 12.

ia, an ris quis ostol usi,